

Handläggare
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 08-508 01 522

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2017-03-30

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm - Lägesrapport av hållbarhetskommisionens arbete

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Patrik Derk
stadsdelsdirektör

Johan Hernman
kanslichef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en lägesrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder, Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Lägesrapporten redogör för fyra delrapporter om hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Syftet med remissen är att berörda nämnder ska redovisa sin syn på förutsättningarna att genomföra de åtgärder som kommissionen föreslår.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslagen i delrapporterna. I vissa fall har förvaltningen redan påbörjat aktiviteter som föreslås.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en lägesrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder, Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Synpunkter ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 13 april 2017. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och tre av de delrapporter som lägesrapporten omfattar bifogas.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm inrättades efter beslut i budget 2015. I juni 2016 beslutade kommunfullmäktige om en strategi för att genomföra åtgärder som kommissionen föreslagit.

Ärendet

Ärendet är en lägesrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Lägesrapporten redogör för fyra delrapporter som kommissionen utarbetat under våren 2016. Delrapporterna handlar om hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Stadsledningskontoret föreslår att rapporternas analyser och förslag till åtgärder prövas i kommunstyrelsens förslag till budget för 2018. Syftet med remissen är att berörda nämnder ska redovisa sin syn på förutsättningarna att genomföra de åtgärder som kommissionen föreslår. Åtgärder som genomförs följs upp i den ordinarie budgetprocessen.

Dold potential - hinder och möjligheter för unga stockholmars etablering på arbetsmarknaden

Delrapporten fokuserar på unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). I Stockholm ingår 9,2 procent av unga 16-29 år i den gruppen, men det varierar stort inom staden. I Rinkeby är andelen 22,9 procent och i Äppelviken i Bromma 3,3 procent. I rapporten konstateras att unga som saknar fullständiga betyg från gymnasiet, unga med utländsk bakgrund och unga med funktionsnedsättning är de grupper som har svårast på arbetsmarknaden.

För att främja slutförda studier och korta vägen till arbete anser kommissionen att kopplingen mellan skola och arbetsliv behöver stärkas genom att öka kontakterna med arbetsmarknaden för skolelever i Stockholm. Vidare menar kommissionen att samhällsinformationen till unga nyanlända behöver stärkas i skolan och på stadens boenden, att staden behöver utöka anpassade och riktade arbetsmarknads- och yrkesutbildningar, att nya utbildningsalternativ bör prövas för dem som inte fullföljt gymnasiet och att kompetensbaserad rekrytering ska främjas för att motverka diskriminering.

Kommissionen ser också ett behov av att utveckla samarbetet mellan arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att ge unga med funktionsnedsättning bättre möjligheter till arbete. Arbetsmarknadsinsatser på boenden kan underlätta för unga ensamkommande och det kan finnas behov av att inkludera asylsökande ungdomar i stadens kommunala aktivitetsansvar. Även kontakten med näringslivet berörs i rapporten.

Medborgare med mandat – dialog och delaktighet i Stockholms stad

Delrapporten handlar om delaktighet och inflytande. Den visar att t.ex. medborgardialoger mellan valen kan bidra till att stärka dem som sällan kommer till tals. En förutsättning är att staden når de individer och grupper som står långt från deltagande genom att analysera vilka grupper som behöver prioriteras utifrån bl.a. kön, ålder, funktionsförmåga, utländsk bakgrund, utbildningsnivå och sysselsättning. Vidare anges att dialogerna måste handla om meningsfulla frågor och ge möjlighet till faktiskt inflytande.

Enligt kommissionen behöver deltagandeprocesserna förbättras vad gäller t.ex. målgruppsanalys, uppföljning och utvärdering och försök att nå dem som står långt från deltagande. Syfte och ämne kan bli tydligare och samordningen av nämnder och bolagsstyrelser förstärkas. Två deltagandeprocesser som kommissionen rekommenderar är medborgarbudget och medskapande dialoger. Rekryteringsmetoderna anges vara viktiga och en rekommendation är att utbilda lokala processledare. Kommissionen betonar medborgarvärdars betydelse för att stimulera resurssvaga medborgares initiativ. En digital dialogportal förslås också för att systematisera stadens arbete med dialoger.

Staden där vi möts – arkitektur och kultur i det offentliga rummet

Delrapporten behandlar det offentliga rummets betydelse för den sociala hållbarheten. Kommissionen konstaterar att villaområden, industriområden, områden med flerbostadshus m.m. ofta är lokaliserade var för sig i Stockholm, vilket leder till avståndskapande mellanrum mellan och inom områden. Genom att utveckla mellanrum kan möten mellan människor främjas och miljön bli tryggare. Betydelsen av kultur beskrivs särskilt, att den är viktig för människors identitetsskapande och känsla av samhörighet med en plats. I rapporten konstateras att det finns mycket få ateljéer som får stöd i bl.a. Järva, medan stödet koncentrerats till yrkesverksamma konstnärer på Södermalm, i innerstaden och söder om Södermalm.

Vikten av bibliotek betonas, och det konstateras att de är väl fördelade i staden.

De förslag som kommissionen lämnar är att resurser och investeringar i högre grad bör styras till platser som behöver utvecklas. Den s.k. enprocentsregeln för investeringar i offentlig konst borde utökas för att bidra till mer jämlik fördelning av konstnärlig gestaltning. I markanvisningar bör staden ta ställning till hur projekten kan bidra till det sociala livet. Det behövs en bättre samordning inom staden och bättre samverkan med lokala intressenter. Fler konstnärateljéer behöver etableras i ytterstaden. Tillfällig arkitektur eller kulturhändelser skulle kunna ge liv åt platser som sällan används och som är otrygga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliavdelningen i samarbete med förvaltningsledningens stab, verksamhetsområdena socialtjänst - stöd och service och förebyggande ungdomsinsatser, socialtjänst – vuxna och äldreomsorgen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslagen i delrapporterna. I vissa fall har förvaltningen redan påbörjat aktiviteter som föreslås. Förvaltningen redovisar sina synpunkter på de tre åtgärdsförslag i delrapporten Dold potential som stadsledningskontoret särskilt efterfrågat och övriga synpunkter utifrån strukturen i de andra två delrapporterna. Rapporten om hållbar skolutveckling behandlas enbart av utbildningsnämnden.

Dold potential - hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden

A2.3.1 Rikta sociala klausuler i upphandlingar till särskilt prioriterade grupper

I den utsträckning det är möjligt, bedömer förvaltningen att det bör prövas att föra in krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder i avtal med leverantörer. Utifrån att sådana åtgärder kan antas medföra ökade krav på coachning och språkstöd från leverantörer, vill förvaltningen uppmärksamma att kostnaderna för vissa avtal kan komma att öka. Mindre leverantörer kan ha svårt att uppfylla sådana krav. Stadsdelsförvaltningen ser fram emot att samverka med arbetsmarknadsförvaltningen för att öka möjligheterna för unga med funktionsnedsättning och nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Förvaltningen föreslår att sociala klausuler vid upphandling inom stadsdelsnämndens ansvarsområde i första hand genomförs inom t.ex. parkskötsel och kontorsservice. Vidare får

förvaltningen framföra att det vore önskvärt om exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden kunde ställa sådana krav i samband med markanvisningar och nybyggnation. Utifrån att en omfattande utbyggnad av bostäder planeras, skulle det kunna bidra till att en betydande andel nya arbetstillfällen skapas.

A2.3.2 Utveckla stadens arbete med arbetsdifferentiering

Förslaget om att skapa nya arbetstillfällen av vissa arbetsmoment för att ge arbete åt särskilda grupper och samtidigt frigöra resurser hos övrig personal tycker förvaltningen är ett bra initiativ. Det ger fördelar åt båda parter och bör vara möjligt inom fler områden än barn- och äldreomsorgen, där det hittills har prövats. Inom stadsdelsnämndens ansvarsområde skulle exempelvis fritidsverksamhet, parkskötsel, administration och kontorsservice vara tänkbara verksamheter. Förvaltningen har redan långt framskridna planer på att anordna den typen av arbetstillfällen.

A2.3.3 Främja kompetensbaserad rekrytering och motverka diskriminering vid rekrytering inom Stockholms stad

I rapporten föreslås utbildningsinsatser om kompetensbaserad rekrytering, mångfald, neuropsykiska diagnoser och olika hjälpmedel för att motverka onödiga krav som utesluter målgrupperna. Enligt kommissionen behöver stadens befintliga processer och verktyg förstärkas och utvecklas.

Förvaltningen arbetar redan utifrån modellen för kompetensbaserad rekrytering. Cheferna i stadsdelsområdet har även fått utbildning i hur det går till och i det nya verktyget är modellen inbyggd. Den första rubrik på intranätet som möter den som ska rekrytera är Kompetensbaserad rekrytering.

A2.4.1 Utveckla samarbetskulturen mellan arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna om unga med funktionsnedsättning

Enligt rapporten går många unga efter gymnasiesärskolan vidare till daglig verksamhet utan att först pröva möjligheten att få ett arbete. Förslagen handlar dels om att stärka samverkan mellan socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden för att underlätta för unga som vill och kan klara ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden, dels om att erbjuda arbetsmarknadsförvaltningens insatser som alternativ för de som söker daglig verksamhet. Även för andra elever som slutar gymnasiet kan det finnas behov av extra stöd för att komma in på arbetsmarknaden.

Stadsdelsförvaltningen anser att både den enskilde och samhället skulle vinna på att fler unga med funktionsnedsättning får ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden i stället för daglig verksamhet.

Förvaltningen konstaterar att övriga åtgärdsförslag i delrapporten ligger inom arbetsmarknadsnämndens, utbildningsnämndens och socialnämndens ansvarsområden och har inga synpunkter på dem. I rapporten saknar förvaltningen en analys av den andel i gruppen UVAS som både har utländsk bakgrund och en funktionsnedsättning och deras förutsättningar på arbetsmarknaden.

Medborgare med mandat – dialog och delaktighet i Stockholms stad

D2.1 Utveckla förutsättningarna för medskapande i Stockholms stads beslutsprocesser

För att utveckla medborgardialoger har förvaltningen anställt en dialogambassadör. Ett exempel på en ny dialog som kom igång 2016 är Kvinnornas Järva. Förvaltningen instämmer i att dialogerna behöver handla om verkliga frågor och att det måste vara tydligt för invånarna i vilken utsträckning de har möjlighet att påverka genom dialogerna. I rapporten anges att ”det är avgörande att medborgarna i stadens socioekonomiskt utsatta områden involveras i utformandet av deltagandeprocesserna för att de ska bli meningsfulla”. Vad som menas med det behöver klargöras. Enligt förvaltningens mening är det viktigt att invånarna har möjlighet att även initiera frågor för dialog.

D2.1.1 Genomför fler medborgarbudgetprocesser

I rapporten anges att medborgarnas prioriteringar i en medborgarbudget kan användas antingen som underlag för beslut eller utgöra själva beslutet.

Förvaltningen är positiv till att införa medborgarbudget för att engagera invånare mellan valen, och inventerar för närvarande olika möjligheter i stadsdelsområdet.

D2.2.1 Tillämpa rekryteringsmetoder inför medborgardialoger som främjar ett jämlikt deltagande och

Få nämnder genomför målgruppsanalyser inför medborgardialoger enligt rapporten. Eftersom det oftast är resursstarka personer som deltar behöver staden identifiera primära målgrupper och ibland rekrytera dessa genom uppsökande arbete.

Förvaltningen instämmer i vikten av att använda olika metoder för att nå berörda invånare och de som sällan gör sin röst hörd. Det är

bra om stadens vägledning för medborgardialog kan betona denna aspekt mer och ge exempel på hur det skulle kunna gå till.

D2.2.2 Stärk närvaron av samhällsvägledande och uppsökande funktioner i socioekonomiskt svaga områden

Förslaget i rapporten innebär att stadsdelsnämnderna bör arbeta mer uppsökande i socioekonomiskt utsatta områden för att nå resurs-svaga grupper. I de områdena bör även det engagemang som redan finns i föreningar och liknande tas tillvara.

Förvaltningen instämmer i förslaget och strävar efter att arbeta på det sättet. Ett exempel är hembesöksprogrammet i Rinkeby, där föräldrarådgivare från socialtjänsten och barnsjuksköterska från BVC gemensamt erbjuder flera hembesök till förstagångsföräldrar under barnets första år. Medborgarvärdarna, ungdomsvärdarna, fältgruppen och nattvandrare fyller också viktiga funktioner i stadsdelsområdet. Dessutom pågår projekt bland ungdomar i allmänhet och bland tjejer i området för att främja ungas delaktighet och inflytande. Jobbtorg har två uppsökare i området som är inriktade på att nå och motivera målgruppen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). Vidare planerar förvaltningen att etablera ett stadsdelscenter i Husby och ett i Rinkeby.

D2.3 Samordna och sprid resultat av genomförda medborgardialoger inom Stockholms stad

Förvaltningen välkomnar den digitala portal för dialoger som stadsledningskontoret planerar. Det skulle underlätta arbetet om det var möjligt att söka bland andra genomförda, pågående och planerade medborgardialoger. Samtidigt skulle risken för att flera dialoger genomförs samtidigt eller för nära i tid mot samma målgrupp minska. Användarvänligheten är viktig. Vissa typer av planerade dialoger, som t.ex. samråd i planprocessen, skulle kunna samordnas på ett bättre sätt mellan stadsdelsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret om förvaltningen blev involverad på ett tidigt stadium.

Staden där vi möts – arkitektur och kultur i det offentliga rummet

B2.1.1 Styr investeringar i syfte att främja en god stadsmiljö i hela staden

I rapporten framhålls att upprustning av offentliga miljöer kan behövas även i områden där ingen exploatering planeras.

I det sammanhanget får förvaltningen nämna Akalla. Det tillhör ett av stadsdelsområdets socioekonomiskt svaga områden som ofta glöms bort i olika diskussioner. I Husby däremot, planerar Svenska

Bostäder upprustning och omdaning av torget och i Rinkeby har Familjebostäder rustat upp Rinkebystråket. I Rinkeby planerar även staden och Svenska Bostäder en ombyggnad av Rinkeby Allé. Vare sig Husby eller Rinkeby upplevs som trygga platser. Förvaltningen får tillägga att det inte räcker med fysiska åtgärder för att öka den sociala hållbarheten och öka tilliten.

B2.1.2 Utveckla enprocentsregeln för att bidra till en mer jämlik fördelning av konstnärlig gestaltning

Systemet med att en procent av investeringarna i nya byggnader och anläggningar ska gå till konstnärlig gestaltning medför att ny konst främst kommer till områden som exploateras.

Förvaltningen välkomnar därför förslaget om att Stockholm konst ska se över hur enprocentsregeln ska kunna bidra till en mer jämlik fördelning av konstinvesteringar i staden.

B2.1.3 Detaljplaner och markanvisningar ska innehålla ställningstaganden om socialt värdeskapande

Kista är en av tyngdpunkterna i förslaget till ny översiktsplan. Det finns planer på ca 7 000 nya bostäder i området de närmaste åren och därefter ännu fler. Därför anser förvaltningen att det är värdefullt att gestaltning och kulturliv som får betydelse för den sociala hållbarheten tas med tidigt i stadsbyggnadsprojekten. Arbets sättet med områdesplanering är bra eftersom det ger en helhetsbild. I planeringen behöver staden sträva efter en jämnare fördelning av boende- och upplåtelseformer i varje stadsdel.

B2.2.1 Utveckla den lokala samordningen för platsutveckling

Även i detta avsnitt betonas att områden med svagare socio-ekonomiska förutsättningar ska prioriteras, vilket förvaltningen värdesätter. I stadsdelsområdet råder brist på kulturverksamheter och konst. Förslaget med en samordnande funktion inom trafiknämnden skulle kunna underlätta arbetet med samverkan mellan förvaltningen, fastighetsbolag och andra aktörer.

B2.3.1 Etablera fler ateljéer och produktionsplatser för konst i ytterstaden

Av delrapporten framgår att de flesta ateljéer som får bidrag finns i innerstaden, på Södermalm eller i de södra närförorterna. På Järva finns få ateljéer.

Förvaltningen anser att det är viktigt att konstnärer har möjlighet att vara verksamma över hela Stockholm och välkomnar den ateljéstrategi med fokus på Järva och Västerort som beskrivs. Förutom en analys av var ateljéer med bidrag är placerade, behöver en analys genomföras av könsfördelningen bland konstnärer som får bidrag.

B2.3.2 Använd tillfällig arkitektur och kulturhändelser för att utveckla stadslivet utanför innerstaden

I rapporten framförs att oanvända platser kan få liv genom tillfällig arkitektur och kulturhändelser. Konceptet Levande Stockholm anges som exempel på vad som kan genomföras i hela staden. Den ska öka stadslivet, ge trevligare utemiljöer, öka antal gågator och användning av torgtor m.m.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget, men betonar vikten av att hitta dessa platser och att invånarna är delaktiga i processen.

B2.3.3 Ta fram ett handlingsprogram om mötesplatser för kultur i Stockholm

Å ena sidan anges att kulturen i centrala staden behöver bli betydelsefullt för fler, å andra sidan att kulturlivet i ytterstaden behöver förbättras.

Stadsdelsförvaltningen konstaterar att trots att kulturförvaltningen finns i Rinkeby och kulturskolan centralt i Husby, har stadsdelsområdet Rinkeby-Kista lägst andel deltagare i kulturskolan i staden. Det är bra att förlägga kulturlokaler i ytterstaden, men det räcker inte att bara placera dem där, utan det behöver också kommuniceras till invånarna att de finns och vad invånarna kan få ut av dem. Uppsökande aktiviteter kan behövas. Förvaltningen planerar att öppna två stadsdelscenter under 2018, vilket kan bidra till att öka antalet möteslokaler för olika typer av verksamheter. Det handlingsprogram som kulturnämnden föreslår ta fram är välkommet.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2016-12-05
2. Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden
3. Medborgare med mandat – dialog och delaktighet i Stockholms stad
4. Staden där vi möts – arkitektur och kultur i det offentliga rummet